

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІПШЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ КАФЕДРИ ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ

УДК 159.6

Володимир Володимирович Шевченко,
*кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології,
Миколаївський національний університет
ім. В. О. Сухолинського*

Актуальність дослідження. Важливою науково-практичною проблемою на сьогодні є пошук психологічних технологій вдосконалення навчально-пізнавальної діяльності студентів при викладанні професійно-орієнтованих дисциплін (спеціалізація «командир взводу аеромобільних підрозділів») на кафедрі військової підготовки вищого навчального закладу (ВНЗ).

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема навчально-пізнавальної діяльності та її психологічні основи вивчаються у роботах психологів та педагогів Л. П. Аристової, Я. І. Бурлаки, М. А. Данилова, М. Н. Скаткіна, Т. І. Щукіної та інших. Але їх дослідження стосуються або загального рівня, або вузькоспеціалізовані для конкретних умов та напрямків навчання. У свою чергу, процес підготовки за спеціалізацією «командир взводу аеромобільних підрозділів» має свою специфіку, а саме: крім знань загальної військової справи, майбутньому офіцеру запасу аеромобільних підрозділів необхідно вміти вирішувати завдання в екстремальних умовах: стрибки з парашютом, дії в тилу «противника» на незнайомій місцевості та інше.

Виклад основного матеріалу дослідження. Суттєвим фактором, який впливає на змістовну сутність навчально-пізнавальної діяльності студентів військових кафедр є збільшення навчальної інформації та практичних завдань, яке вступає в протиріччя з терміном навчання на протязі двох років (один навчальний день на тиждень). Тому важливе місце в підготовці майбутніх офіцерів запасу, як фахівців, які здатні вирішувати поставлені перед ними завдання, займає впровадження нових психолого-педагогічних технологій навчання.

Важливим напрямом удосконалення технологій навчання є застосування ігрових форм та методів. Стиржневим моментом реалізації цих заходів є концепція колективного навчання майбутніх офіцерів аеромобільних підрозділів, в основі якої лежить колективна діяльність і співробітництво: колектив навчає кожного свого члена і кожний з них активно бере участь у навчанні своїх товаришів.

Отже, для того, щоб студент навчився самостійно мислити і діяти, необхідно перейти від пасивних форм навчання на активні, інтенсивні,

індивідуальні. При такому навчанні студенти співпрацюють один з одним і вирішують проблемні завдання разом. До активних методів навчання належать ігрові форми проведення занять, ділові ігри, рольові ігри, проблемні завдання, метод аналізу конкретних ситуацій, семінар-дискусія, мозковий штурм та ін.

Використання ігрових форм в навчальному процесі передбачає наявність мотиваційної, змістової та операційної сторін пізнавальної діяльності студентів. Мотиваційна сторона характеризується цілеспрямованим пошуком, прагненням пізнати, змістовна – усвідомленням і розумінням практичної ролі пізнання, операційна – використанням засвоєних і формування систематизованих знань з вивченої теми, передбачає структурування певної організації їхньої діяльності засобами гри [1, с. 136].

Процес навчання стає більш творчим, цікавим; активність слухачів у ділових іграх виявляється досить яскраво, носить більш тривалий, а не епізодичний характер, бо сама обстановка ділової гри примушує її учасників бути активними [2, с. 4-5].

Г. О. Нагорна визначила загальні вимоги до організації та проведення ділової гри в процесі професійної підготовки [3, с. 388 - 389]. Ділова гра повинна переслідувати певну мету, бути систематичною й попередньо відпрацьованою. Для досягнення мети заняття із студентами спеціалізації «командир взводу аеромобільних підпроділів», яке проводиться у вигляді ділової гри, необхідно визначати доцільну кількість вправ для закріплення тієї чи іншої навички, тому що зайві вправи призводять до зниження активності, погіршення довільної уваги та творчого мислення.

Визначальним у процесі організації ділової гри є не тільки отримання правильної відповіді, а головне – розуміння перебігу дій, вчинків учасників гри, уміння їх аналізувати, узагальнювати та робити правильні висновки. Ділові ігри часто використовуються на заняттях з дисциплін «загальна тактика», «повітряно-десантна підготовка», «загальновійськові статuti», які викладаються на кафедрі військової підготовки. Отже, ділова гра відіграє ефективну роль у формуванні у студентів творчого мислення, професійної спрямованості, розвитку уяви.

Заслуговує на увагу ще один ефективний метод навчання та групової роботи, який активно використовується на кафедрі військової підготовки – це «мозковий штурм». Такий метод активізації колективної діяльності сприяє розвитку динамічних процесів мислення, формує вміння зосереджуватись на будь-якій конкретній меті. Під час застосування цього методу доцільно використовувати конкретні ситуації

або ситуаційні завдання з метою формування позитивних внутрішніх мотивів пізнавальної діяльності майбутніх офіцерів запасу аеромобільних військ.

Ефективність їх, як правило, залежить від викладача, який повинен створити умови для підготовки компетентних фахівців.

Також викладачі кафедри використовують прийоми практичної підготовки студентів:

- психологічні вправи та тренування, де передбачається подолання спеціальних смуг перешкод, завад, завалів, спеціальні спортивні ігри та змагання, вправи на спеціальних тренажерах тощо;

- метод аварійних ситуацій, де передбачається моделювання діяльності студентів у складних, непередбачених умовах (відмова в роботі технічних приладів та озброєння, несправність засобів зв'язку та електромережі, аварії та передумови до них);

- метод стресових ситуацій, де за допомогою комплексу прийомів та засобів створюється емоційна та фізична напруга (стрибки з парашютом, дії в осередках пожеж та димової завіси, дії в районі стихійного лиха, вплив сильним несподіваним подразником, введення раптових увідних та завад у роботу, одночасне виконання декількох сенсомоторних операцій тощо).

Висновки. Таким чином, зазначені заходи та методи дають можливість активізувати у студентів кафедри військової підготовки творчі здібності, розкрити їхній інтелектуальний та емоційний потенціал, зформувати професійно-важливі якості, необхідні офіцеру аеромобільних підрозділів, а саме вміння творчого мислення при вирішення практичних завдань.

Список використаної літератури

1. Вербицкий А.А. Человек в контексте речи: Формы и методы активного обучения / А.А.Вербицкий. – М.: Знание, 1990. – 64 с.

2. Платов В.Я. Деловые игры: разработка, организация и проведение: Учебник / В.Я.Платов. – М.: Профиздат, 1991. – 192 с.

3. Нагорная Г.А. Формирование у студентов педагогических вузов профессионального мышления: Дисс ...доктора пед. н. / Г.А.Нагорная. – К., 1995. – С.4